ڕۆمانی (بەشی من)
نموونەی ئەدەبی فیمینستی

ئارام سدیق
(سلێمانی)

سەرەتا

میلان کۆندێرا لەبارەی وەرگێڕانی کاری ئەدەبییەوە دەپرسێت: ئایا کاری ئەدەبی قابیلی وەرگێڕانە بەبێ کەموکوڕی هاوکات هەر خۆیشی دەڵێت: ئەگەر وەرگێڕانی پاک و ڕاستگۆمان نەبوایە، چۆن ئێستا ئەدەبێکی گشتیمان دەبوو؟ (کۆندێرا) زیاتر لەسەر ئەم بابەتە دەدوێت و دەنووسێت: هەموو جارێک دەوترێت وەرگێڕان وەکو ئاوێنەیەک وایە، یان ئەوەتا شتەکان وەک خۆی نیشان دەدات، یان جوانتری دەکات. من هیچ بۆچوونێک نابیم لەمە گەمژەتر بێت، هیچ وەرگێڕانێک جوان نییە تا ئەوکاتەی پاک و ڕاستگۆ نەبێت. دەکرێت کەسێک بڵێت ئەمە نابێت و مەحاڵە، چونکە هەموو وشەیەک لە زمانێکی دیاریکراودا هاومانایەکی نییە، بەڵام پێویستە وەرگێڕ بە هەر ڕێگەیەک بێت بۆ گونجاوترین وشە بگەڕێتەوە.

کۆندێرا بۆیە هێندە جەخت لەسەر پاکی و ڕاستگۆیی وەرگێڕان دەکاتەوە بەهۆی ئەوەوەیە، کە نموونەی دەیان وەرگێڕی نابەرپرسیاری لەبەرچاوە. ئەو نموونەی ڕۆمانی (بێ گوناهان- unschuldigen)ی بروخ دەهێنێتەوە، کە لە چاپە فەرەنسییەکەیدا بە (نابەرپرسەکان- Irresponsables) وەرگێڕدراوە. کۆندێرا پێی وایە بە گۆڕینی ئەم ناوونیشانە مەغزای گشتی ڕۆمانەکە لەناوبراوە.

ئەگەر سەرنج لە ئێستای دۆخی وەرگێڕانی کوردی بدەین بەهۆی نەبوونی چاودێری و دەزگای تایبەتمەندەوە لەو بوارەدا تاڕادەیەک پاشاگەردانی بە دۆخی وەرگێڕانەوە دەبینرێت، بەڵام لەنێو ئەو پاشاگەردانییەشدا چەندین وەرگێڕی بەرپرس دەبینینەوە، کە هەوڵی جیدی و هەنگاوی جوانیان لە بواری وەرگێڕانی تێکستە جیهانییەکاندا هەیە. یەکێک لەو تێکستانەی لەم ماوەیەی ڕابردوودا خوێندمەوە و وەرگێڕانەکەی زۆر سەرنجی ڕاکێشام ڕۆمانی (بەشی من)ی پەرینووش سەنیعی بوو، کە لەلایەن خاتوو (ڕووناک شوانی)ەوە وەرگێڕدراوە و دەزگای

چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس چاپی کردووە.

ڕۆمانەکە

(بەشی من) باس لە کچێکی خوێندکار دەکات بەناوی (مەعسوومە)، کە عاشقی کوڕێک دەبیت بە ناوی سەعید. پاش ماوەیەک ڕازگۆڕینەوە کچەکە لەلایەن براکانییەوە پێی دەزانرێت و یەکەم بەرکەوتنی براکانی کچەکە و (سەعید) ڕووەدات و تێیدا سەعید دارکاری دەکرێت و کچەکەش لە کونجی ماڵەوە زیندانی دەکرێت، ئەمە بێجگە لەوەی لە قوتابخانەش دەریدێنن. دەبێت ئەوەش بڵێم فەزای گشتی ڕۆمانەکە وڵاتی ئێرانە و بەگشتی دۆخی پاشکەوتووی کۆمەڵگەیەکی سوننەتی پانتایی گشتی ڕۆمانەکەی داگیر کردووە.

بنەماڵەی (مەعسوومە) بۆ کڕینەوەی زوو بە زووی ئابڕووی تکاوی بنەماڵە و بێ پرسکردن، کچە خوێندکارەکە دەدەن بە کوڕێک بەناوی (حەمید)، کە ئەندامی حزبی کۆمۆنیستە و دوای خەباتێکی زۆر بۆ ڕووخانی شا، پاشان بۆ ڕووخانی کۆماری ئیسلامیی ئێران و بەهۆگەلی سیاسی لە سێدارە دەدرێت. مەعسوومەی کارەکتەری سەرەکیی ڕۆمانەکە، بێوەژن دەمێنێتەوە و ژیانی خۆی بۆ دوو کوڕ و تاقە کچەکەی تەرخان دەکات، لەو نێوەدا دەست بەخوێندن دەکات و خوێندنەکەی تەواو دەکات و لە فەرمانگەیەکی میریدا دادەمەزرێت.

پاش سااڵنێکی زۆر و دوای ئەوەی دوو کوڕەکەی ژن دەهێنن و کچەکەیشی لە سەروبەندی شووکردندایە، (سەعید)ی کۆنە خۆشەویستی مەعسوومە دەردەکەوێتەوە و پاش چەندین یەکدی بینین عەشقی کۆنینە سەرهەڵدەداتەوە و سەعید داوای پێکهێنانی ژیانی هاوسەری لە مەعسوومە دەکات، بەڵام ئەو لە دووڕیانێکدایە، کە پێویستە پرسوڕای نەوەکانی وەربگرێت و ئەو ڕازەیان بۆ بدرکێنێت. کاتێک ئەم ڕازە لای منداڵەکانی دەدرکێنێت دەبێتە مایەی گاڵتەجاڕی و ناتوانێت بەرگری لەخۆی بکات و لە دووڕیانی سەعید و منداڵەکانیدا ناچارانە منداڵەکانی هەڵدەبژێرێت و دووبارە عەشقە کۆنەسااڵەکەی دەنرێتەوە چاڵ.

نووسەر بە وریاییەوە چیرۆکی عەشقی مەعسوومە و سەعیدی لە ڕۆمانەکەدا تێکەڵ کردووە، هاوشانیش ڕووداوە سیاسییەکانی ئەم ٤٠ ساڵەی دوایی کۆماری ئیسلامی ئێرانی لە هەناوی ئەو عەشقەدا تواندووەتەوە. بە جۆرێک نووسەر هەر دوو قۆناغی فەرمانڕەوایی شا و خومەینی وەکو دوو ڕووداوی سیاسی و مێژوویی لە ڕۆمانەکەدا تەوزیف کردووە، بەڵام تێمای سەرەکی ڕۆمانەکە درێژبوونەوەی ئەو عەشقە ناکامەیە کە لەوە دەچێت چارەنووسی عاشقە ڕۆژهەاڵتییەکان بێت.

خۆشەویستی لە دووڕیاندا

ئەوەی لە چیرۆکی ئەم ڕۆمانەی (پەرینووش سەنیعی)دا بەری دەکەوین چیرۆکێکی نوێ و سەرنجڕاکێش نییە، بەو پێیەی دەتوانین لێکچوونێکی زۆر لەنێوان ئەم عەشقەی مەعسوومە و سەعیددا هەیە لەگەڵ ئەو چیرۆکی عەشقەی لە ڕۆمانی (خۆشەویستی لە زەمەنی کۆلێرا) دای گابریل گارسیا ماركیز ببینینەوە بە جیاوازی ئەوەی لەو ڕۆمانەی ماركیزدا دواجار دوو عاشقەکە لە کۆتاییەکانی تەمەندا بە یەکدی دەگەن، بەاڵم لە (بەشی من)دا خۆشەویستییەکە هەر بە ناکامی دەمێنێتەوەو ناگاتە هیچ ئەنجامێک.

بەگشتی ئەوەی بایەخی ئەم تێکستە وەکو تێکستەکەی ماركیز لێدەکات ئەوەیە، پەرینووش تەوزیفی ئەو ڕوحە ڕۆژهەاڵتییەی لەنێو دەقەکەدا کردووە، بە جۆرێک دایکێک کە سااڵنێکی زۆر قوربانی بۆ نەوەکانی داوە، بەاڵم نەوەکانی ئامادەنین قەبوواڵی هێنانەدی خەونێکی ئاسایی دایکییان بکەن. ئەم دیدگە ڕۆژهەاڵتییە ئەوە تۆختر دەکاتەوە، کە هەرچەندە مۆدێرنە ئامادەیی لە ژیانی تاکەکاندا هەبێت و ڕوخساری هەموو شتێک گۆڕابێت، بەاڵم کاری نەکردووەتە سەر ئەوەی دیدگەی ئینسانەکان بەرانبەر ئازادی و تاکبوونی خۆیان بگۆڕێت، هەر بۆیە تا ئەم دیدگەیە بمێنێتەوە عاشقەکان لە ڕۆژهەاڵتدا دەبێت لە قوربانیدان بەردەوام بن و قوربانی گەورەتر بدەن.

ئەدەبی فیمینستی

ئەوەی تێکستێکی ئەدەبی دەکات بە ئەدەبێکی فیمینستی، بەتەنیا بوونی نووسەرێکی مێینە و هاوکات

پاڵەوانی مێینەی ناو تێکستەکە نییە، بەڵکو ئەوەیە، کە ئەو ئەدەبە تا چەند توانیویەتی گوزارشت لە ڕوحی مێینەیی چینێکی دیاری نێو کۆمەڵگە بکات. ئەدەبی فیمینستی ئەدەبێکە هێزی گوزارشتکردنی لە ڕەگەزی مێینە ون نەکردووە و هاوکات ئەو جیاوازییانە دەخاتە بەردەم خوێنەر، کە کولتوور و کۆمەڵگەکان دەیخەنە نێوان هەردوو ڕەگەز.

ئەگەر بمانەوێت ئەم ڕۆمانە پۆلێنبەندی بکەین دەتوانین (بەشی من) بخەینە خانەی ئەدەبی فیمینستییەوە، بەو پێیەی تەواوی ڕۆمانەکە کارکردنە لەسەر دنیای مێینە و پیشاندانی ڕوویەکی دیار و بەرچاوی ڕەگەزی مێینە لەنێو کۆمەڵگە و لێکەوتەکانی بە دنیای سیاسەت و هاوکات ئەو جیاوازییە ڕەگەزییانەی لەنێو خێزان و کۆمەڵگەدا ڕووبەرووبان دەبێتەوە. نووسەر زۆر بە وردبینی وێنەی ئەو حاڵەتانەی بۆ گواستووینەتەوە، کە مێینە هەرگیز بە خواستی خۆی ناتوانێت پۆشاک بپۆشێت، کە مافێکی سەرەتایی ئینسانە، بەڵکو ئەوە کۆمەڵگە و خێزانە ئەو سنوورەی بۆ دیاری دەکەن، کە لە کوێدا چی بپۆشێت و لە کوێدا قەدەغەیە ئەوە بپۆشێت و دەبێت جۆرێکی دیکە پۆشاک لەبەر بکات. نووسەر لەم ڕێگەیەوە دەیەوێت ئەوە بخاتەڕوو، کە تاکی مێینە لە کۆمەڵگە دواکەوتووەکانی چەشنی ڕۆژهەڵاتدا، نەک ناتوانێت خۆی بڕیار لە ژیان و ئایندەی خۆی بدات و هاوسەری ژیانی هەڵبژێرێت، بەڵکو لەوەش کەمتر سەرەتاییترین مافیشی زەوت کراوە، کە پۆشینی پۆشاکە.

ئەگەرچی مێژووی ئەدەبی فیمینیستی دێرین نییە، بەڵام بوونی ئەم ئەدەبە لەنێو ولاتی ئێراندا نوێیە و دەتوانین ئەم ڕۆمانە و ڕۆمانەکانی (باڵندەکەی من، مانگ خەرمانەی داوە)ی فەریبا وەفی ئاماژە پێ بکەین، واتە لەگەڵ (پەرینووش سەنیعی)دا دەتوانین ناوی نووسەر و ڕۆمانەکانی (فەریبا وەفی) بهێنین، کە ئەویش بەرهەمەکانی دەکرێت وەکو نووسەرێکی فیمینیستی پۆلێنبەندی بکرێت.

بەر لە کۆتایی

ئەوەی لە دواجاردا پێویستە باسی بکەین ئەوەیە کە خوێنەر لە کاتی خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانەدا هەست بەوە دەکات وەرگێڕ لەو چەشنەیە کە (کۆندێرا) بە وەرگێڕانێکی پاک و ڕاستگۆی ناو بردووە و زمانە کوردییەکەشی هێندە جوانە زیادەڕەوی نییە بڵێین ڕۆمانەکە وەکو ئەوەیە کە بە کوردی نووسرا بێت، بەڵام ئەوەی وەکو تێبینی دەمێنێتەوە ئەوەیە کە وەرگێڕ خۆی لەوە لەگەڵ وەرگێڕانەکەدا بواردووە بیبلۆگرافیایەکی کورتی نووسەر ئامادە بکات بەو پێیەی ئەمە یەکەم بەرهەمی ئەم نووسەرەیە کە دەکرێتە کوردی و خوێنەری کورد پێشتر بەر تێکستی ئەم نووسەرە نەکەوتووە. دەستخۆشی بۆ وەرگێڕ و دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس.